

Γιώργος Λάππας

Αλαφροϊσκιωτο βάδισμα

24 Οκτωβρίου, 2023 – 13 Ιανουαρίου, 2024

Αθήνα

Η CITRONNE Gallery παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Γιώργου Λάππα, *Eerie Walk | Αλαφροϊσκιωτο Βάδισμα*. Η τέταρτη αυτή έκθεση έργων του καταξιωμένου καλλιτέχνη στους χώρους της γκαλερί, «εισδύει» στο εργαστήριο των ιδεών του Γιώργου Λάππα (1950-2016) για να φωτίσει τα «αόρατα» μονοπάτια της σκέψης του που μεταγράφονται σ' έναν ιδιαίτερο τρόπο δουλειάς και σ' ένα έργο συνεκτικό, πλούσιο σε νοητικά και αισθητηριακά ερεθίσματα. Σκοπός της έκθεσης είναι να διερευνήσει τις νοερές διασυνδέσεις των έργων του καλλιτέχνη και τον νοηματικό πυρήνα τους.

Κεντρικό έργο της έκθεσης είναι η *Ανδρική Φιγούρα* (2015), ένα ημιτελές / έργο σε εξέλιξη που ο Γιώργος Λάππας ξεκίνησε το 2015, και έχει έκτοτε μείνει κυρίως ως ένας σκελετός μεταλλικών ράβδων ύψους σχεδόν δυόμιση μέτρων. Το έργο που δεσπόζει σαν ένα τρισδιάστατο σχέδιο στο χώρο, σαν μία μονοκοντυλιά και ζωγραφική χειρονομία, σκληρό και «εύθραυστο» ταυτόχρονα, αποκαλύπτει την εσωτερική δομή του γλυπτού. Αποτελείται από κομμάτια παλαιότερων έργων που ο καλλιτέχνης αποσυναρμολόγησε για να τα ανασυνθέσει σε καινούρια σύνολα.

Η αποδιάρθρωση και η επαναδιάταξη αποτελούσε συχνή τακτική στο έργο του Γιώργου Λάππα και αποτυπώνεται στον αρθρωτό χαρακτήρα της συναρμολόγησης που έχουν πολλά από τα γλυπτά του. Εξάλλου, σε πολλά έργα του καλλιτέχνη, η δομή, αυτό που φαίνεται ως το εσωτερικό ενός περιβλήματος είναι μέρος του τελειωμένου έργου. Κάποια από τα μέρη που συνθέτουν το κεντρικό έργο της έκθεσης, την *Ανδρική Φιγούρα* ανήκαν σ' ένα προγενέστερο γλυπτό που διαλύθηκε. Η μεγάλη μπλε φωτιζόμενη *Τσουγκράνα* (2012), επίσης στην έκθεση, είναι ένα αυτοτελές κομμάτι που έχει απομείνει. Η τοποθέτηση της *Τσουγκράνας* σε

CITRONNE

κάποια απόσταση από την *Ανδρική Φιγούρα* εκφράζει εμμέσως την απόσπαση και αρμόζει στο θραυσματικό χαρακτήρα του μεγάλου γλυπτού στο οποίο το κεφάλι, τα δύο παπούτσια και τα χέρια είναι τα μόνα ολοκληρωμένα κομμάτια.

Επίσης στην έκθεση, μία ομάδα μικρών γλυπτών εκτίθεται ακριβώς όπως βρέθηκε στο εργαστήριο του καλλιτέχνη. Η παρουσίαση στην ίδια έκθεση του μεγάλου έργου με τα γλυπτικά σπαράγματα υπαινίσσεται επίσης τον χαρακτηριστικό σε πολλά έργα και ενίοτε σουρεαλιστικό συνδυασμό της μεγάλης με την μικρή κλίμακα - όπως στο γλυπτό *Ζευγάρι* (2013) – πρακτική που τάραζε την συμβατική αίσθηση του «μέτρου». Ο Γιώργος Λάππας αναφερόταν σε αυτή την «παράδοξη» αλλά φυσική κατά τον ίδιο ανάμειξη του μεγάλου με το μικρό σε σχέση με την αρχαία αιγυπτιακή τέχνη και έκανε λόγο, για τις παραστάσεις που είχε ως παιδί, των στοιβαγμένων έργων διαφορετικών μεγεθών στις προθήκες του Μουσείου Αιγυπτιακών Αρχαιοτήτων του Καΐρου.

Το έργο του Γιώργου Λάππα αναμετριέται διαρκώς με τα όρια της γλυπτικής. Το στοιχείο αυτό αναδεικνύει η έκθεση υπογραμμίζοντας και τη σημασία, μεταφορική και πραγματική, του φωτός και της σκιάς, δηλαδή του άυλου στοιχείου στο έργο του ή αυτού που δεν είναι άμεσα αντιληπτό, όπως η δομή.

Αντί της μάζας και του όγκου, ο Γιώργος Λάππας έπλαθε τον χώρο και με το φως, το οποίο αποκτά χαρακτηριστικά μάζας και ρευστοποιεί την μάζα ταυτόχρονα. Χρησιμοποιεί το φως για πρώτη φορά στη σειρά *Ποταμοφόδια* στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα ως φωτεινά ποτάμια (κατόψεις ποταμών που ο καλλιτέχνης έφτιαξε από χάρτες) ανάμεσα σε αντίσκηνα.

Τα γλυπτά του Γιώργου Λάππα που πολλές φορές φωτίζονται όχι μόνο εσωτερικά αλλά και εξωτερικά με προβολείς, αποκτούν μία παλλόμενη παρουσία που προσομοιάζει μ' ένα ενεργειακό πεδίο. Τα έργα εκπέμπουν, επικοινωνούν, συναντούν το βλέμμα του θεατή, δεν είναι μόνο αντικείμενο αλλά και υποκείμενο θέασης, υπερβαίνουν την σωματικότητα δια της σωματικότητας.

Η κίνηση και η μεταβλητότητα, η ισορροπία και το νοητό πέρασμα από μία χρονική στιγμή στην άλλη, οι διαφορετικές στιγμές σ' ένα στιγμιότυπο, ο προσδιορισμός του χώρου με σημεία όπου συναντήθηκαν διαφορετικές μορφές είναι παράμετροι που αναδεικνύει η έκθεση *Eerie Walk*. Το γλυπτό *Χαρούμενος Άνθρωπος* (2010) που ισορροπεί σε στάση δρασκειλισμού, αποτελεί μία εκδοχή

του *Ισορροπιστή* ή του *Ακροβάτη* (2013), αρχετυπικές μορφές και ψυχικές καταστάσεις που ο Γιώργος Λάππας ταύτιζε με τον καλλιτέχνη. Οι μορφές αυτές βρίσκονται σε μία μετέωρη συνθήκη ανάμεσα στην κίνηση και την αγκύλωση, την ανύψωση και την πτώση, τη σταθερότητα και την αστάθεια, τον κάθετο και τον οριζόντιο άξονα, σηματοδοτούν δηλαδή μία ενδιάμεση, αμήχανη κατάσταση, ένα μεταίχμιο.

Την κίνηση, την μετακίνηση και την μεταβλητότητα εκφράζει και ο *Ταξιδιώτης* (2014) μία άλλη διακριτή μορφή τόσο με αυτοβιογραφική χροιά όσο με διαπολιτισμικές αναφορές. Τη στατική, εσωτερική κίνηση με την έννοια της διανοητικής εγρήγορσης που υπάρχει στην παρατήρηση και την συγκέντρωση (όπως συμβαίνει και με το φως), εκφράζει η *Μπλε Ξαπλωτή Φιγούρα* (2008), ένας χαρακτήρας-μοτίβο που επανέρχεται στην δουλειά του καλλιτέχνη και παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στις ξαπλωτές, νωχελικές φιγούρες των Αιγύπτιων που ο καλλιτέχνης συναντούσε στην γενέτειρά πόλη του. Ένα άλλος χαρακτήρας, ο *Κηπουρός* (2011), κρατά αντί για τσουγκράνα μία ράβδο που καταλήγει σε φωτεινό κυκλικό σχήμα υποδηλώνει την καλλιέργεια και μεταφορικά την δημιουργία.

Τα γλυπτά της έκθεσης έχουν ως κοινό την ανθρώπινη φιγούρα που όμως μοιάζει εν μέρει άσαρκη – στην ακρότητά όπως στην *Ανδρική Φιγούρα*. Ακόμα όμως και σε πολλές από τις ντυμένες, «ολοκληρωμένες» φιγούρες, οι πτυχώσεις των ρούχων ή και το φως που μοιάζει να βγαίνει από μέσα στρέφουν την περιέργεια και στο εσωτερικό του γλυπτού έτσι ώστε δομή και περίβλημα να μην διαχωρίζονται.

Το *Eerie Walk* είναι το άυλο, η απουσία, η σκιά, η υπόμνηση της ρέουσας δημιουργίας, η αντίληψη κάποιου αδιόρατου συναισθήματος, η αίσθηση ιλίγγου που το ανατρεπτικό έργο του καλλιτέχνη συχνά προκαλεί, είναι επίσης αυτός ο «σπλαχνικός» βόμβος που ο ίδιος θεωρούσε ότι ένα σπουδαίο έργο τέχνης έπρεπε να εκπέμπει.

Βιωματικό και υποβλητικό αλλά και με το χιούμορ του αλλόκοτου, το έργο του Γιώργου Λάππα μπολιάζει το προσωπικό με την ιστορία και την μνήμη, αντλεί και μετασχηματίζει στοιχεία από την ιστορία της τέχνης και τους μύθους, στέκεται στη διασταύρωση των πολιτισμών, πλάθει μία εικόνα της ανθρωπότητας και δοκιμάζει διαρκώς και ποικιλοτρόπως τα όρια του καλλιτεχνικού μέσου και της εικόνας, της θέασης του έργου τέχνης και του χώρου.

Βαθιά στοχαστικός, πολίτης του κόσμου και πολυταξιδεμένος, με έναν λόγο ποιητικό και αινιγματικό, έχοντας σπουδάσει κλινική ψυχολογία στις Η.Π.Α. (στο Κολλέγιο Reed, στο Πόρτλαντ του Όρεγκον) και έχοντας παρακολουθήσει μαθήματα αρχιτεκτονικής στο Λονδίνο (Architectural Association School of Architecture) για να μεταπηδήσει στην γλυπτική μέσα από τις σπουδές του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (1976-1981) με καθηγητές τον Γιάννη Παππά και τον Γιώργο Νικολαΐδη (1976-1981), ο Γιώργος Λάππας αποτελεί μία ξεχωριστή και σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητη περίπτωση στην σύγχρονη ελληνική τέχνη. Η έκθεση αποτελεί μία πρόσκληση/πρόκληση για μία μελέτη του ανεξάντλητου έργου του, θέτοντας στο επίκεντρο κεντρικές του έννοιες και ανοίγοντας μία θέα στον τρόπο δουλειάς του, μία απόλυτα σύγχρονη δουλειά που μεταξύ άλλων δείχνει ότι η πιο δυνατή παρουσία εμπεριέχει την απουσία, ή αλλιώς, αυτό που δεν φαίνεται.

Ο Γιώργος Λάππας (1950-2016) υπήρξε εξάλλου εμπνευσμένος δάσκαλος και μνημονεύεται για την εναλλακτική, ευφάνταστη μέθοδος διδασκαλίας που εφάρμοσε ως Καθηγητής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (1992-2016). Το έργο του σύνθετο, διακειμενικό και σύγχρονο καθώς δεν σταματά να αιφνιδιάζει τον θεατή παρουσιάστηκε διεθνώς σε μεγάλες εκθέσεις και διοργανώσεις. Μεταξύ τους η έκθεση «Metropolis» στο Martin Gropius Bau το 1991, διάφορες Μπιενάλε όπως της Βενετίας όπου ο καλλιτέχνης εκπροσώπησε την Ελλάδα το 1990 (μαζί με την Γιάννη Μπουτέα), της Αλεξάνδρειας όπου απέσπασε το πρώτο βραβείο το 1984 και του Σάο Πάολο το 1987. Την ίδια χρονιά ο καλλιτέχνης δημιούργησε την εμβληματική εγκατάσταση Marremonde, Χάρτη του Κόσμου, ένα πεδίο μνήμης που αναβίωσε η CITRONNE Gallery στην έκθεση του καλλιτέχνη το 2018.

Την έκθεση συνοδεύει κατάλογος με φωτογραφικό υλικό και κείμενα των επιμελητών. Στην έκθεση προβάλλονται αποσπάσματα από την εκπομπή της Κατερίνας Ζαχαροπούλου *ArtΦιλ* στο SevenX το έτος 1998 με την νυχτερινή περιφορά στους δρόμους της Αθήνας του γλυπτού του καλλιτέχνη *Μαντεία με Συκώτι*. Το αρχείο ανήκει στην πλατφόρμα *Save The Dates*, ένα οπτικοακουστικό αρχείο για τη σύγχρονη τέχνη 1995-2023.